

# ANDERS IVAR ANDERSSON IN MEMORIAM

Sin 1928 publicerade berömda bok **NÅGRA UPPGIFTER OCH BILDER RÖRANDE KARLSKRONA ÖRLOGSVARV I GÅNGNA TIDER** avslutar Gustaf Halldin med orden:

"När vi i tanken söka oss tillbaka till gångna tider för att erfara något om de män som verkat på varvet och om den gärning de gjort, så möter oss väl i ord och bild en och annan av de store män, vilkas rykte gått vida och som skrivit sina namn på hävdernas blad, men alla de andra i mer eller mindre ansvarsfull ställning, som här – mången gång under själv-uppoffring, nöd och försakelse – kämpat sin kamp och fyllt sin plikt, hur litet veta vi, sena tiders släkte om dem! Vem skildrar deras gärning i freds och örlogs tider, att de må leva i hågkomst och sägen hos ett tacksamt fosterland?"

För att följa denna tanke vill jag bidra med att med några ord teckna minnet av överingenjören Anders Ivar Andersson, som avled den 15 maj 1976. Lämpligt är även att göra det just i dessa spalter, emedan han tillhörde den grupp personer, som trots svårigheter och ej utan motstånd på sin tid startade "Varvet Runt".

"Anders Ivar", som vi alla kallade honom, var född i Morups socken i Halland den 12 september 1896. Han började på Örlogsvarvet 1917 och verkade där i oavbruten följd till 1961.

Efter sin examen 1916 vid Bergslagens Verkmästare- och Teknikerskolas maskintekniska avdelnings högre ordinarie kurs var han under åren 1916 och 1917 anställd som ritare vid L. Bjurströms Mek. Verkstad och vid Storebro AB. 1917 började han som konstruktör och föreståndare för då-

varande Ingenjörskontorsdepartementets verktygsritkontor. Han avancerade sedan och blev slutligen överingenjör vid Marinverkstäderna.

## VERKSTADSMAN

Anders Ivar var en verklig verkstadsman. Han var en skicklig tekniker och bidrog i hög grad till den höga tekniska standarden i Ingenjörskontorsdepartementets verkstäder.

Sina största insatser kom han emellertid att göra efter den 1 juli 1945, då han blev driftingenjör vid de då nyinrättade Marinverkstäderna. Det gällde att efter förebild från varvsindustrin snabbt organisera ett gemensamt driftkontor för alla de hjälpfunktioner, som vi nu anser naturligt skall skötas av en gemensam driftavdelning. Anders Ivars stora tekniska erfarenhet kombinerad med ingående kännedom om förhållandena på



*Överingenjör Anders Ivar Andersson var också en av initiativtagarna till Varvet Runt.*

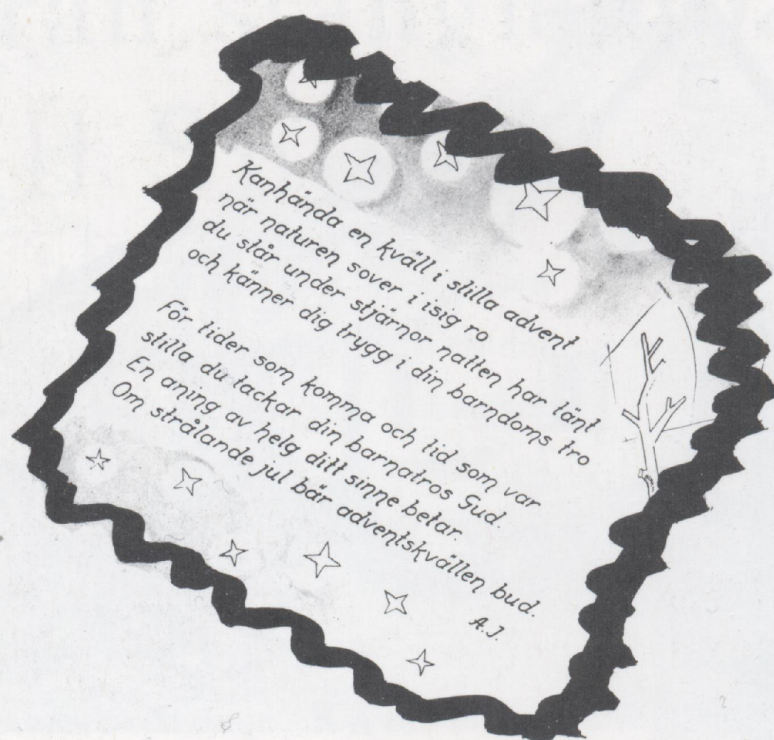
det gamla Örlogsvarvet kom här till stor nytta.

Även om Örlogsvarvet formellt blev omorganiserat från den 1 juli 1945 återstod under åren därefter ett avsevärt reorganiseringsarbete när det gällde den del av det gamla Örlogsvarvet, som omfattade verkstäder och produktionsanläggningar m m, dvs vad vi i vanligt språkbruk avser med ett varv. Det gällde att effektivisera, investera och att införa nya metoder och tänkesätt, men samtidigt att taga vara på de goda traditioner m m som fanns.

## ANSVARIG

I första hand kom Anders Ivar att bli engagerad och ansvarig för de viktiga avtalsfrågorna rörande olika personalkategorier. Detta ej enbart lokalt inom varvet. Hans erfarenhet utnyttjades även av de centrala myndigheterna främst Marinför-





*Så här lyder avslutningsversen på en adventsdikt av A. I. som tidigare tryckts i Varvet Runt.*

valtningen och Försvarets Avtalsnämnd, där han ofta deltog i avtalsarbetet. Saker som vi idag betraktar som självklara tex kompletta kollektivavtal i moderna former, företagsnämnd och skyddskommitté fanns vid denna tidpunkt knappast. Det gällde att bygga upp allt detta med tillämpning av erfarenheterna från andra varv och industrier, men med hänsyn till de speciella förhållanden som rådde på det gamla Örlogsvarvet. Denna grannliga uppgift handlade Anders Ivar med särskilt varlig hand, emedan ju det gamla Örlogsvarvet sedan generationer var uppbyggt på ett mycket auktoritärt system. Anders Ivar bidrog här till att grundlägga det goda förhållande som kom att råda mellan den ansvariga ledningen och de anställda.

*Med stor och obrottlig lojalitet mot sina chefer – såväl militära som civila – kombinerat med stor förståelse för tidens krav löste Anders Ivar dessa uppgifter föredömligt.*

## LÄRARE

Tidigt började han som lärare på Karlskrona Stads Yrresskola och nedlade under ej mindre än 25 år ett mycket intresserat arbete i undervisningen där. Detta skedde på kvällarna efter långa arbetsdagar på varvet, då vi normalt gjorde minst 48 timmar i veckan. Han kom på det viset att engagera sig i den förnämliga lärlingsutbildning, som gett varvet så många goda yrkesmän av alla kategorier.

Jag kom att mycket nära få samarbeta med Anders Ivar först som ung mariningenjör vid Ingenjördepartementet åren 1941–42 och sedan under åren 1948–61 på Marinverkstäderna. När den nya organisationen prövade sig fram och man ansåg den i behov av överarbetning tillsattes den sk 1953 års örlogsvarvsutredning. Det var många gånger

besvärliga uppgifter, som utredningen hade sig förlagda och då var det av stort värde att kunna tillfråga sådana erfarna män som Anders Ivar. Till dem som arbetade i denna utredning lämnade han mycket värdefulla bidrag och synpunkter. Utredningen resulterade ju så småningom i, som vi vet, att Karlskronavarvet AB bildades den 1 juli 1961. Det nya bolaget byggde mycket på det som hade utrettats under de sexton år Marinverkstäderna existerat. När överingenjörsbefattningen vid Marinverkstäderna åter blev vakant 1956 var det naturligt att Anders Ivar förordnades på denna post. Här utförde han sin största gärning under fem mycket arbetsfyllda och strävsamma år fram till den 1 juli 1961. När han då inom kort skulle uppnå 65 års ålder och efter nära 44 års oavbruten tjänst på många ansvarsfulla poster, drog han sig – på egen önskan – tillbaka från varvet, när det nya bolaget bildades. I "Varvet Runt" nr 2, 1961 har Anders Ivar nedtecknat några minnesbilder från sin långa tid på varvet. Det är ett av de många uttrycken för det stora intresse han hyste för det förflutna.







*Här i gamla driftkontoret hade Anders Ivar sin arbetsplats.  
Utanför står gamla Sagas propeller.*

Trots att han blev samma arbetsplats trogen hela livet, var han i likhet med många av sina jämnåriga och medarbetare ständigt lyhörd för "vad som låg i tiden". Hans sinne var ungt och utvecklades ständigt. Detta gällde även hans tekniska kunskaper. Vi som kände Anders Ivar närmare uppskattade honom som en förnämlig representant för den kår av civila tjänstemän, som genom Örlogsvärkets alla skiftande år förde yrkestraditionen vidare. De representerade kontinuiteten, emedan ju det militära systemet innebar ofta återkommande byten av chefer.

## STILLA HUMOR

Anders Ivar hade en stilla humor och var ytterst beläst. Han uppskattade humorn mycket. Mitt uppe i vardagens hetta och under pressade förhållanden kom

han stundom med något träffande citat ur den svenska litteraturen med vilken han var så väl bekant. Själv klädde han ibland sina tankar i bunden form och var skicklig i detta. I "Varvet Runt:s" första nummer, december 1955, fanns texten dikten "Helg på varvet" av signaturen A. I. Nummer 4, december 1956, innehåller en dikt i advent av A. I.

## ÖDMJUKHET

Han gav ofta uttryck för sin ödmjukhet mot Ödet, som hade låtit smedsonen från Halland bli överingenjör på varvet. Till det yttre kanske tystlåten och icke de stora gesternas man hade han en fast vilja. Han kompromissade aldrig med sin övertygelse, om han ansåg att något stod i strid med vad rätt är.

Som så många framstående varvskarlar var han själv mycket händig i olika yrkes-

färdigheter. Han hade även konstnärliga gåvor. I likhet med många andra på varvet skaffade han sig tidigt ett eget hem. Han förvärvade 1930 sitt kära Sågen på Hästö. Trädgården där med alla blommor och örter, ömt vårdad tillsammans med hans maka, var på sitt sätt ett fint uttryck för privatmannen Anders Ivar. Han förunnades även att under många år få njuta sitt otium ute på Sågen. Där fick han tillfälle att utöva sina hobbies och visa sina yrkesfärdigheter i alla de arbeten han utförde. Livet ut behöll han emellertid en stark känsla för sin halländska hembygd. Sedan han efter synnerligen välförrättat värv för alltid nedlagt sina jordiska verktyg, vilar han nu på kyrkogården i sin hemsocken Morup.

Uddevalla i augusti 1976.

*Johan Schreil*